

Kohtuasi 197/86

[...]

Šotimaa Court of Session'i eelotsusetaotlus

Diskrimineerimise keeld – Kõrghariduse omandamise võimalus – Õppetoetused

[...]

EUROOPA KOHTU OTSUS

21. juuni 1988*

[...]

Kohtuasjas 197/86,

mille esemeks on EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Šotimaa Court of Session'i esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Steven Malcolm Brown

ja

The Secretary of State for Scotland,

eelotsust EMÜ asutamislepingu artiklite 7 ja 128 ning nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires (EÜT L 257, 19.10.1968, lk 457; EÜT eriväljaanne 05/01, lk 15) artiklite 7 ja 12 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president A. J. Mackenzie Stuart, kodade esimehed J. C. Moitinho de Almeida ja G. C. Rodríguez Iglesias, kohtunikud T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, C. Kakouris, R. Joliet, T. F. O'Higgins ja F. Schockweiler,

kohtujurist: *Sir* Gordon Slynn,

kohtusekretär: ametnik B. Pastor,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

S. M. Brown, esindajad: Mackay, QC, ja M. G. Clarke,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

Saksamaa Liitvabariik, esindaja: M. Zuleeg,

Taani Kuningriik, esindaja: L. Mikaelson,

Ühendkuningriik, esindajad: H. R. L. Purse ja D. Donaldson, *QC*,

komisjon, esindaja: J. Currall,

arvestades kohtuistungil ettekannet ja 21. mail 1987 toimunud suulist arutelu,

olles 17. septembri 1987. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi arvamuse,

on teinud järgmise

otsuse

1. Oma 27. juuni 1986. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 31. juulil 1986. aastal, esitas Šotimaa Court of Session Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel viis eelotsuse küsimust, mis puudutavad eelkõige EMÜ asutamislepingu artikli 7 ning nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires (EÜT L 257, 19.10.1968, lk 457; EÜT eriväljaanne 05/01, lk 15) artiklite 7 ja 12 tõlgendamist.

2. Need küsimused tõusetusid menetluses, mille hr Brown kui põhikohtuasja hageja (edaspidi "hageja") algatas seoses Scottish Education Department'i (Secretary of State for Scotland'i vastutusalas olev haldusasutus, edaspidi "SED") kui põhikohtuasja kostja keeldumisega võimaldada hr Brown'ile õppetootust.

3. Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest ilmneb, et hagejal on nii Prantsusmaa kui Ühendkuningriigi kodakondsus. Hageja elas Prantsusmaal kuni küpsuseksamite sooritamiseni ja siirdus seejärel 1984. aasta algul elama Ühendkuningriiki. 9. jaanuarist kuni 14. septembrini 1984. aastal töötas hageja ühes Edinburghi äriühingus. Eelotsusetaotluses kirjeldatakse hageja tööd "ülikoolieelse kutsepraktikana". 1984. aasta oktoobris alustas hageja kraadiõpinguid Cambridge'i Ülikoolis elektrotehnika erialal.

4. Tuginedes mitmesugustele siseriiklikest õigusaktidest tulenevatele alustele, keeldus SED võimaldamast hagejale õppetootust, mis koosneb ühelt poolt toimetulekutoetusest, mille summa sõltub toetuse taotleja vanemate sissetulekutest, ja SED'i poolt ülikoolile otse makstavatest õppemaksudest, mille summa ei olene toetuse taotleja ega tema vanemate sissetulekutest.

5. Hageja on nõus, et siseriiklike õigusaktide kohaselt ei ole tal õigust õppetootust saada. Sellegipoolest algatas ta SED'i keelduva otsuse vastu hagimenetluse, väites, et tal on õigus saada toetust ühenduse õiguse alljärgnevate sätete alusel: EMÜ asutamislepingu artikkel 7, nii nagu Euroopa Kohus seda tõlgendas oma 13. veebruari 1985. aasta otsuses (kohtuasi 293/83: Gravier, EKL 1985, lk 593, 606), ja/või määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikli 7 lõige 3 ja/või artikli 7 lõige 2 ja/või artikkel 12.

6. Šotimaa Court of Session esitas menetluse osapoolte taotluse alusel Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

“1) Kas statsionaarne inseneriõpe ülikoolis, mille tulemusena omandatakse teaduskraad, mis võimaldab teaduskraadi saajal vastata elektriinseneri kutsealal töötavatele isikutele esitatavate haridusnõuetele ja mille tulemusena pärast täiendava praktika läbimist võib teaduskraadi saaja registreerida end kutselise insenerina ja kasutada nimetust “Chartered Engineer”, kujutab endast:

a) EMÜ asutamislepingu kohaldamisalasse kuuluvat kutseõpet asutamislepingu artiklis 7 sätestatud eesmärkide mõistes, nagu Euroopa Kohus neid tõlgendas oma otsustes kohtuasjas 152/82: Forcheri v. Belgia ja kohtuasjas 293/83: Gravier v. Liège'i linn,

ja/või

b) nõukogu määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikli 7 lõikes 3 viidatud kutseõppeasutuses õppimist?

2) Kas EMÜ asutamislepingu artiklis 7 sätestatud eesmärke arvestades tuleb kutseõppele juurdepääsu, nagu Euroopa Kohus seda tõlgendas oma otsustes kohtuasjas 152/82: Forcheri v. Belgia ja kohtuasjas 293/83: Gravier v. Liège'i linn, tuleb mõista nii, et see hõlmab liikmesriigi poolt oma siseriiklike õigusaktide alusel kutseõpet saavale isikule või tema eest a) õppemaksude maksmist ja/või b) toimetulekutoetuse maksmist?

3) Kas isikut, kes on ühe liikmesriigi kodanik ja kes on selles liikmesriigis elanud ning kes asub elama teise liikmesriiki (“vastuvõtjariik”), tuleb pidada “töötajaks” määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikli 7 tähenduses, kui:

a) see isik on kaheksa kuu jooksul enne ülikooliõpingute alustamist teinud elektriinsenerina täiskohaga palgatööd ja see töötamine on olnud seotud sotsiaalkindlustussüsteemiga,

b) see isik oli juba enne vastuvõtjariiki siirdumist kokku leppinud, et alustab kaheksa kuu möödudes õpinguid vastuvõtjariigis asuvas ülikoolis statsionaarses õppevormis,

c) tööandja ei oleks seda isikut antud ametikohale tööle võtnud, kui teda ei oleks ülikooli vastu võetud,

ja

d) see isik asus tööle eesmärgiga omandada töökogemusi elektrotehnika valdkonnas?

4) Kui töötaja lõpetab töösuhte, et alustada kraadiõpinguid elektrotehnika erialal, et õppida elektriinseneriks ja asuda tööle elektriinsenerina, ning ta alustabki selliseid õpinguid, siis kas tal on määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 alusel õigus siseriiklike õigusaktide kohaselt üliõpilastele võimaldatavale toetusele tema a) õppemaksude ja/või b) toimetuleku rahastamiseks?

5) Kas teatud liikmesriigi kodaniku laps, kes elab teise liikmesriigi (“vastuvõtjariik”) territooriumil, võib tugineda määruse (EMÜ) nr 1612/68 artiklile 12, kui üks tema vanematest, kes enam vastuvõtjariigis ei ela ega tööta, elas või töötas vastuvõtjariigis vahetult enne lapse sündi, ning kui lapse elamine vastuvõtjariigis ei ole seotud tema vanema töötamisega selles riigis?”

7. Asjaomaseid õigusnorme, põhikohtuasja tausta ja Euroopa Kohtule esitatud märkusi on täpsemalt kirjeldatud kohtuistungis ettekandes ning neid mainitakse ja käsitletakse edaspidi ainult niivõrd, kui see on vajalik Euroopa Kohtu põhjenduste selgitamiseks.

Esimene küsimus

»8. Oma esimese küsimuse esimese osaga soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus saada teada, kas eelotsusetaotluses kirjeldatud ülikooliõpingute näol on tegemist EMÜ asutamislepingu kohaldamisalasse kuuluva kutseõppega.

9. Kõigepealt tuleb märkida, et EMÜ asutamislepingu artikli 177 kohaselt on Euroopa Kohus kohustatud esitama eelotsusetaotluse esitanud kohtule tõlgendamiskriteeriumid, mis on viimasele vajalikud kõnealuste õpingute klassifitseerimiseks.

10. Seejärel tuleb märkida, nagu Euroopa Kohus osutas eespool osundatud Gravier'i kohtuasjas tehtud otsuses, et kutseõppeks tuleb pidada sellist õpet, mille käigus valmistatakse isik ette teatud kutsealal, valdkonnas või ametikohal töötamiseks või mille käigus antakse isikule teatud kutsealal, valdkonnas või ametikohal töötamiseks vajalikud teadmised ja oskused. Samuti tuleb arvesse võtta, nagu Euroopa Kohus märkis oma 2. veebruari 1988. aasta otsuses (kohtuasi 24/86: Blaizot v. Liège'i Ülikool, EKL 1988, lk 379), et üldiselt on ülikooliõpingute puhul täidetud tingimused, mis võimaldavad käsitleda ülikooliõpinguid kutseõppena; erandiks on teatud õpingud, mis on olemuslikult mõeldud isikutele, kes soovivad suurendada pigem oma üldisi teadmisi, kui valmistada end ette teatud kutsealal töötamiseks.

11. Oma esimese küsimuse teise osaga soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus saada teada, kas kutseõpet andvaid ülikoole võib pidada kutseõppeasutusteks määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikli 7 lõike 3 tähenduses.

12. Selle küsimusega seoses tuleb märkida, et asjaolu, et õppeasutus annab teatud määral kutseharidust, ei ole piisav otsustamiseks, et tegemist on kutseõppeasutusega nimetatud sätte tähenduses. Kutseõppeasutuse mõistel on kitsam tähendus ja selle all mõeldakse ainult selliseid õppeasutusi, kus antakse ainult töötamisega vahelduvat või muul viisil töötamisega tihedalt seotud õpet, eriti tööpraktika ajal. Ülikoolid ei vasta selliste kriteeriumitele.

13. Seega tuleb esimesele küsimusele vastata, et ülikooliõpingute näol, mille käigus valmistatakse isik ette teatud kutsealal, valdkonnas või ametikohal töötamiseks või mille käigus antakse isikule teatud kutsealal, valdkonnas või ametikohal töötamiseks vajalikud teadmised ja oskused, on tegemist kutseõppega, ent ülikoole ei saa käsitleda kutseõppeasutustena määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikli 7 lõike 3 tähenduses.

Teine küsimus

14. Oma teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas ülikoolide poolt nõutud õppemaksud ja üliõpilaste toimetulekutoetused, mida liikmesriik maksab üliõpilastele või nende eest, kuuluvad EMÜ asutamislepingu kohaldamisalasse, arvestades asutamislepingu artiklit 7.

15. Kõigepealt tuleb märkida, et Gravier'i kohtuasjas tehtud otsuses osutas Euroopa Kohus, et kodakondsusel põhinevat ebavõrdset kohtlemist tuleb pidada EMÜ asutamislepingu artikliga 7 keelatud diskrimineerimiseks, kui see kohtlemine kuulub asutamislepingu kohaldamisalasse, ja et kutseõpe kuulub asutamislepingu kohaldamisalasse. Blaizot' kohtuasjas tehtud otsuses märkis Euroopa Kohus, et üldiselt on ülikooliõpingute puhul täidetud tingimused, mis võimaldavad käsitleda ülikooliõpinguid kutseõppe ühe osana EMÜ asutamislepingu mõistes.

16. Teisalt ei olnud Euroopa Kohtul neis otsustes võimalust väljendada oma seisukohta küsimuse suhtes, kas liikmesriigi kodanikul on selliste õpingute alustamise puhul õigus nõuda toetust, mida teine liikmesriik võimaldab oma kodanikele.

17. Sedalaadi toetus kuulub kutseõppele juurdepääsu osas EMÜ asutamislepingu kohaldamisalasse ainult niivõrd, kui selle toetuse eesmärk on katta õppetöös osalemisega seotud registreerimis- ja muud tasud, iseäranis õppemaksud, nagu märgiti Gravier'i kohtuasjas tehtud otsuses. Seega on EMÜ asutamislepingu artiklis 7 sätestatud kodakondsuse alusel diskrimineerimise keeld kohaldatav.

18. Muus osas tuleb märkida, et põhimõtteliselt ei kuulu ühenduse õiguse praeguses arengustaadiumis üliõpilastele antav toimetuleku- ja õppetoetus artikli 7 mõistes EMÜ asutamislepingu kohaldamisalasse. Ühest küljest on sellise toetuse puhul tegemist hariduspoliitilise küsimusega, mis ei kuulu ühenduse institutsioonide pädevuses olevatesse valdkondadesse (vt Gravier'i kohtuasjas tehtud otsus), ent teisest küljest on tegemist sotsiaalpoliitilise küsimusega, mis on liikmesriikide pädevuses niivõrd, kui seda ei reguleeri EMÜ asutamislepingu konkreetsed sätted (vt 9. juuli 1987. aasta otsus liidetud kohtuasjades 281/85, 283/85, 284/85, 285/85 ja 287/85: Saksamaa Liitvabariik v. komisjon – migratsioonipoliitika, EKL 1987, lk 3203).

19. Seega tuleb teisele küsimusele vastata, et õppemaksude maksmine liikmesriikide poolt üliõpilastele või nende eest kuulub EMÜ asutamislepingu kohaldamisalasse artikli 7 mõistes, ent üliõpilastele toimetulekutoetuste maksmine ei kuulu EMÜ asutamislepingu kohaldamisalasse.

Kolmas küsimus

20. Oma kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt saada teada, kas teise liikmesriigi kodanikku, kes sõlmib vastuvõtjariigis kaheksaks kuuks töösuhte, et selle kaheksakuulise perioodi lõppedes alustada samas liikmesriigis asuvas ülikoolis õpinguid samal erialal, ning keda tööandja ei oleks tööle võtnud, kui teda poleks

ülikooli vastu võetud, tuleb pidada töötajaks määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 tähenduses.

21. Kõigepealt tuleb rõhutada, et EMÜ asutamislepingu artiklis 48 ja määruses (EMÜ) nr 1612/68 kasutatud mõistel "töötaja" on ühenduse õiguses spetsiifiline tähendus. Euroopa Kohus on juba varasemalt otsustanud, et "töötajana" tuleb käsitleda iga isikut, kes teeb tegelikku ja tulemuslikku tööd, välja arvatud niivõrd väikesemahulist tööd, mida tuleb pidada üksnes kõrval- või lisategevuseks (23. märtsi 1982. aasta otsus kohtuasjas 53/81: Levin v. Staatssecretaris van Justitie, EKL 1982, lk 1035, ja 3. juuni 1986. aasta otsus kohtuasjas 139/85: Kempf v. Staatssecretaris van Justitie, EKL 1986, lk 1746). Töösuhtele on omane see, et isik teeb teatud ajavahemiku jooksul teisele isikule tema juhendamisel teatud töid, mille eest ta saab tasu (3. juuli 1986. aasta otsus kohtuasjas 66/85: Lawrie-Blum v. Land Baden-Württemberg, EKL 1986, lk 2121).

22. Ühenduse õigus ei sätesta mingeid lisatingimusi isiku klassifitseerimiseks töötajana ning liikmesriigid ei või määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikli 7 lõikes 2 ette nähtud sotsiaalsete soodustuste võimaldamist ühepoolsetl seada sõltuvusse teatud perioodi jooksul tehtud palgatööst (vt 6. juuni 1985. aasta otsus kohtuasjas 157/84: Frascogna v. Caisse des dépôts et consignations, EKL 1985, lk 1739, 1744).

23. Seega tuleb kolmandale küsimusele vastata, et teise liikmesriigi kodanikku, kes sõlmib vastuvõtjariigis kaheksaks kuuks töösuhte, et selle kaheksakuulise perioodi lõppedes alustada samas liikmesriigis asuvas ülikoolis õpinguid samal erialal, ning keda tööandja ei oleks tööle võtnud, kui teda poleks ülikooli vastu võetud, tuleb pidada töötajaks määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 tähenduses.

Neljas küsimus

24. Arvestades teisele küsimusele antud vastust, ei ole neljanda küsimuse esimesele osale, mis puudutab õppemakse, vaja vastata. Neljanda küsimuse teise osaga soovitakse saada teada, kas eelotsusetaotluse esitanud kohtu kirjeldatud konkreetsetel asjaoludel on töötajal määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 alusel õigus üliõpilastele makstavale toimetulekutoetusele, kui ta alustab õpinguid vastuvõtjariigi ülikoolis.

25. Tuleb märkida, nagu Euroopa Kohus otsustas oma tänases otsuses kohtuasjas 39/86: Lair v. Universität Hannover (EKL 1988, lk 3161), et kutsekvalifikatsiooni omandamiseni viivate ülikooliõpingute tarbeks võimaldatava toimetuleku- ja õppetoe näol on tegemist sotsiaalse soodustusega määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 tähenduses.

26. Euroopa Kohus märkis samas otsuses, et teise liikmesriigi kodanik, kes alustab kutsekvalifikatsiooni omandamiseni viivaid ülikooliõpinguid vastuvõtjariigis, olles seal varem palga eest töötanud, säilitab töötaja staatuse ja tema suhtes tuleb seetõttu kohaldada määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikli 7 lõiget 2, tingimusel, et varasema palgatöö ja asjaomaste õpingute vahel eksisteerib teatav seos.

27. Sellegipoolest ei saa eeltoodust järeldada, et liikmesriigi kodanikul on õigus saada teises liikmesriigis õppetoe töötaja staatuse alusel, kui on tuvastatud, et ta omandas töötaja staatuse ainuüksi seetõttu, et ta võeti ülikooli vastu asjaomaste õpingute

alustamiseks. Sellisel juhul on töösuhe kui ainuke määrusest (EMÜ) nr 1612/68 tulenevate õiguste alus toetuse abil rahastatavate õpingutega võrreldes kõrvalise tähendusega.

28. Seega tuleb neljandale küsimusele vastata, et teise liikmesriigi kodanikust töötajal, kes sõlmis vastuvõtjariigis kaheksaks kuuks töösuhete, et selle kaheksakuulise perioodi lõppedes alustada samas liikmesriigis asuvas ülikoolis õpinguid samal erialal, ning keda tööandja ei oleks tööle võtnud, kui teda poleks ülikooli vastu võetud, ei ole määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 alusel õigus nõuda õpingute tarbeks toimetulekutoetust, mida vastuvõtjariik maksab oma kodanikest üliõpilastele.

Viies küsimus

29. Viies küsimusele antava vastuse seisukohalt on oluline märkida, et hageja sündis pärast seda, kui tema vanemad olid lõpetanud Ühendkuningriigis elamise ja töötamise. Järelikult ei ole hagejal Ühendkuningriigis kunagi olnud töötaja perekonnaliikme staatust.

30. Määruse (EMÜ) nr 1612/68 preambuli viiendas põhjenduses on märgitud, et selle määruse eesmärk on tagada töötajate liikumisvabadus, mis muu hulgas eeldab töötajate liikumist takistavate piirangute kõrvaldamist, eelkõige selliste piirangute kõrvaldamist, mis on seotud töötaja õigusega olla koos oma perega ja tema pere integreerimistingimustega vastuvõtjariiki. Seega tuleb määruse artiklit 12 tõlgendada nii, et selle sättega on õigused tagatud ainult lapsele, kes on ühe või mõlema vanemaga koos elanud liikmesriigis, kus vähemalt üks vanematest elas samal ajal töötajana. Järelikult ei tekita see säte õigusi töötaja lapsele, kes sündis pärast seda, kui töötaja oli lõpetanud vastuvõtjariigis töötamise ja elamise.

31. Seega tuleb viies küsimusele vastata, liikmesriigi kodaniku lapsel, kes elab teise liikmesriigi territooriumil, ei ole õigust tugineda määruse (EMÜ) nr 1612/68 artiklile 12, kui tema vanem, kes enam vastuvõtjariigis ei ela, elas viimati vastuvõtjariigis töötajana enne tema sündimist.

Kohtukulud

32. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Ühendkuningriigi valitsuse, Saksamaa Liitvabariigi valitsuse, Taani Kuningriigi valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotamise siseriiklik kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastates Šotimaa Court of Session'i poolt 27. juuni 1986. aastal esitatud küsimusele, otsustab:

1) Ülikooliõpingute näol, mille käigus valmistatakse isik ette teatud kutsealal, valdkonnas või ametikohal töötamiseks või mille käigus antakse isikule teatud

kutsealal, valdkonnas või ametikohal töötamiseks vajalikud teadmised ja oskused, on tegemist kutseõppega.

Ülikoole ei saa käsitleda kutseõppeasutustena nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires artikli 7 lõike 3 tähenduses.

2) Õppemaksude maksmine liikmesriikide poolt üliõpilastele või nende eest kuulub EMÜ asutamislepingu kohaldamisalasse artikli 7 mõistes, ent üliõpilastele toimetulekutoetuste maksmine ei kuulu EMÜ asutamislepingu kohaldamisalasse.

3) Teise liikmesriigi kodanikku, kes sõlmib vastuvõtjariigis kaheksaks kuuks töösuhte, et selle kaheksakuulise perioodi lõppedes alustada samas liikmesriigis asuvas ülikoolis õpinguid samal erialal, ning keda tööandja ei oleks tööle võtnud, kui teda poleks ülikooli vastu võetud, tuleb pidada töötajaks määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 tähenduses.

4) Teise liikmesriigi kodanikust töötajal, kes sõlmis vastuvõtjariigis kaheksaks kuuks töösuhte, et selle kaheksakuulise perioodi lõppedes alustada samas liikmesriigis asuvas ülikoolis õpinguid samal erialal, ning keda tööandja ei oleks tööle võtnud, kui teda poleks ülikooli vastu võetud, ei ole määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 alusel õigus nõuda õpingute tarbeks toimetulekutoetust, mida vastuvõtjariik maksab oma kodanikest üliõpilastele.

5) Liikmesriigi kodaniku lapsel, kes elab teise liikmesriigi territooriumil, ei ole õigust tugineda määruse (EMÜ) nr 1612/68 artiklile 12, kui tema vanem, kes enam vastuvõtjariigis ei ela, elas viimati vastuvõtjariigis töötajana enne tema sündimist.

Mackenzie Stuart

Moitinho de Almeida

Rodríguez Iglesias

Koopmans

Everling

Bahlmann

Galmot

Kakouris

Joliet

O'Higgins

Schockweiler

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 21. juunil 1988 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

J.-G. Giraud

A. J. Mackenzie Stuart